

Werken aan perceel uien met vroege uitval

Complexe puzzel met veel deskundigen oplossen

Topbodem-deelnemer Sam de Visser in Biddinghuizen ziet veel uien uitvallen op de lichtste delen van zijn percelen. Bodemonderzoek verklaart de verschillen in uitval onvoldoende. In 2017 wil hij met deskundigen van Topbodem en zijn teeltbegeleiders meer van de oorzaken te weten komen en liefst ook al oplossingen inzetten.

Het probleem waar akkerbouwer Sam de Visser regelmatig tegenaan loopt, is dat vooral op de lichte plekken van zijn gediëpploegde grond veel jonge uienplantjes vlak voor het aan de wortel komen omvallen. Dit voorjaar zaait De Visser weer uien op het perceel waar dit verschijnsel het duidelijkst optreedt. Voorafgaand aan het zaaien kwam daarom een groep deskundigen samen met de boer een strategie bespreken die meer duidelijkheid kan geven over de oorzaken van de uitval én

praktische oplossingen kan bieden voor het probleem. Begin januari is het land nog kaal in Biddinghuizen (FL). Topbodem-coach Anna Zwijnenburg stelt aan het begin van de bijeenkomst dat het doel is om met 'concrete acties' te komen. Rondom de keukentafel van De Visser zijn verder aangeschoven Albert Jan Olijve van Van tafel naar kavel, Jan Nammen Jukema en Jeroen Straver van Agrometius en Agrifirm-adviseur Ron Langendoen. De

kennis en ervaring van De Visser en die van de anderen om de tafel moet dus een werkplan opleveren. Het uienperceel ligt naast de boerderij van De Visser. De akkerbouwer gaat op ongeveer twee derde van het perceel uien zaaien. De Visser zaaide na de tarwe van vorig seizoen op een deel van het perceel gele mosterd en op een groter deel bladrammenas. Eerder werkte hij alleen met de rammenas, maar dat gaf veel opslagplanten. Op advies van

TOPBODEM

Topbodem coacht vijf jaar lang vijf akkerbouwers met een uitdagende bodem in bodemmanagement en is een initiatief van Akker en Akkerwijzer.nl. Partners zijn Eurofins Agro, OCI Agro, NMI, Agrometius, Vandinter Semo, Stichting Veldleeuwerik en Praktijkonderzoek Plant & Omgeving.

Vandinter Semo probeert hij daarom nu de gele mosterd. Daarmee is de eerste variabele in de praktijktest bij De Visser aangebracht. Het bespaart in elk geval op onkruidbestrijding.

Jaren meten

De Visser doet al jaren metingen aan zijn percelen met de techniek van Agrometius. „Ik ben er zo ingestapt: eerst meten en dan kijken of ik er in het vervolgtraject wat mee kan. Maar met alle verschillen kan je niet direct wat. Je kan sommige dingen niet oplossen. Een zandkop blijft op die plaats. Je kunt die moeilijk afgraven.” Jukema onderschrijft dat de vertaling naar de praktijk niet altijd makkelijk is. „Toch moeten we stappen zetten om zo goed mogelijk met de verschillen in percelen om te gaan”, zegt hij. Langendoen is het daarmee eens. „Niets doen levert hier 40 ton uien op, maar, al klinkt dat raar, dat is niet genoeg hier. Gezien de kosten is meer nodig.”

Extreem

Zwijnenburg stelt voor snel de kaartjes op tafel te leggen. Daaruit komen misschien de verschillen vanzelf naar boven. In elk geval is de extreme temperatuur die op het witte zand kan optreden opvallend. „Daar loop je niet met je blote voeten overheen”, zegt De Visser. „Die kleine uitjes groeien als het ware op een bakplaat.” De Visser ziet hetzelfde probleem bij zijn buurman optreden. Ze dachten eerst wel aan aaltjes, maar aaltjesdeskundige Johnny Visser van het Wageningse gewasonderzoek twijfelt of dat een oorzaak is. De Visser denkt zelf dat een combinatie van factoren, waaronder de hitte en de aaltjes, de uien laat sneuvelen. Langendoen denkt dat het perceel van De Visser extra moeilijk is. De teler dook al vroeg op de precisie, net als Agrifirm dat deed. In Drenthe kon de coöperatie al snel wat met de eerste data. Daar was plaatsspecifieke bekalking effectief. Voorloper De Visser kan daar niet veel mee, maar Langendoen verwacht dat er ook meer te halen is voor De Visser, zij het met dieper graven. Allereerst kijkt de groep naar alle maatregelen tijdens de teelt en de dingen die op basis van de bodemkaartjes te onderscheiden zijn. De Visser koos voor veel organische mest. Hij gaf 20 ton dierlijke mest en 30 ton compost. Mogelijk was door de grote hoeveelheid organische stof aan het begin van het seizoen weinig voeding voor de jonge uienplantjes aanwezig. Olijve denkt dat de combinatie van vaste mest, compost en gehakseld stro wel wat stikstof vraagt voor de vertering, maar dat is in dit stadium van de ui geen probleem.

Jukema vraagt of de tarwe voorafgaand aan de uien goed was. De Visser vond dat tegenvallen. „Ik had er drijfmest op gereden, maar er volgde veel neerslag. Eigenlijk had er 200 kilo KAS bij moeten. Nu kwam de opbrengst maar op 7,5 ton.” Volgens Langendoen was de gemiddelde opbrengst in het gebied iets meer dan 8 ton. „Het was dus matig, maar ook niet slecht”, zegt de Agrifirm-adviseur.

Analyses op tafel

Mogelijk verklaren de grondmonsters wat van die lagere opbrengsten. Zwijnenburg ziet in eerste instantie wat hogere boriumgehalten. Jukema wijst op de lagere gehalten ijzer, zink, mangaan, koper, kobalt, molybdeen en selenium. „Het zou een gevolg van het diepploegen kunnen zijn”, denkt hij. Toch zijn de opbrengsten op een groot deel van het perceel prima, terwijl de gehalten op het hele perceel laag zijn. Heel beperkend kunnen de sporenelementen dus niet zijn. Zwijnenburg zegt dat deze sporenelementen ook in de organische mest zitten. De Visser geeft elke keer voor de aardappelen en uien veel organische mest. Jukema denkt dat hij daarmee een goede strategie heeft, want zo

vult hij de lage bodemwaarden aan. Lage waarden voor het bodemleven zijn volgens Langendoen normaal in het gebied. Het getal geeft volgens Olijve slechts een klein deel van het bodemleven weer. Er is nog geen geschikte indicator die in één getal kan vangen hoe het bodemleven er voor staat. Stikstof is er genoeg en de aaltjes worden bij verschillende bemonstermethoden niet als probleem ontmaskerd. Ook waarden voor organische stof, calcium en magnesium zijn niet de verklaring voor verschillen in het gewas. Magnesium is volgens Zwijnenburg wat laag, maar Langendoen vindt de balans magnesium-kalium wel weer mooi. Daarmee komen boer en tafelgenoten toch weer bij die hete grond op de zandkoppen uit.

Zandkoppen

De ervaring van De Visser is dat de uien op de lichte plekken te harde klappen krijgen. Die zandkoppen zijn mooi zichtbaar op de bodemkaarten van de Verisscan. Vreemd genoeg doen de aardappelen het op die plekken soms juist beter. „Dus is de ui bij de opkomst heel gevoelig”, zegt Langendoen. De Visser zegt dat het moment van aan de wortel komen bepalend is. „De grond is ►

Copyright foto

Topbodem-deelnemer Sam de Visser bespreekt zijn strategie met adviseurs en Topbodem-partners aan de keukentafel. Jan Nammen Jukema zoekt de Veris-gegevens van het perceel van Sam de Visser op. Naast hem, met de klok mee: Anna Zwijnenburg, Ron Langendoen, Jeroen Straver, Albert Jan Olijve en Sam de Visser.

Volg de vijf Topbodem deelnemers met een uitdagende bodem!

Ga naar
www.topbodem.nl

Mijn uitdaging:
"Ik wil de bodem vruchtbaar houden en weerbaar. Vroeger hadden we eens per tien of twaalf jaar extreem weer. Ik heb het in negen jaar al drie keer gehad."

Foppe-Jan Dijkstra, Noordelijke klei

Mijn uitdaging:
"Ik wil goede taakkaarten maken. We hebben alles in huis om hiermee aan de slag te gaan. Het enige wat ik echt mis is een gedegen advies."

René Spielman, Veenkoloniën

Mijn uitdaging:
"Ik wil aaltjesschade en stuifschade voorkomen. Het is vaak een combinatie van stuiven, koude en andere invloeden. Als de aaltjes erbij komen is dat te veel."

Sam de Visser, Flevoland

Mijn uitdaging:
"Ik wil de grond productief houden. Het is veel zouter geworden. Verslemping kan optreden op de lichtere stukken. De klimaat- verandering geeft meer extremen."

Maarten Janse, Zuidwest-Nederland

Onze uitdaging:
"Wij willen afname van bodemvruchtbaarheid voorkomen. In onze regio is dierlijke mest goedkoop, maar we willen ook zorgen voor goede bodems op de lange termijn."

Paul en Gijs Krol, Zuidoostelijk zand

TOPBODEM

TOPBODEM COACHT VIJF JAAR LANG VIJF AKKERBOUWERS MET EEN UITDAGENDE BODEM IN BODEMMANAGEMENT EN IS EEN INITIATIEF VAN AKKER EN AKKERWIJZER.NL. PARTNERS ZIJN:

Sam de Visser wijst de probleemplekken aan in het perceel. Als test kan een spuitgang met en een zonder compost behandeld worden. In behandeld en onbehandeld komen lichte en zware plekken voor.

redelijk opdrachtig. Het zaad komt 100 procent op en is eerder op dan op de kleipercelen, maar dan... De hitte geeft een klap aan de jonge plantjes. Dat is zelfs te zien bij de opslagplantjes van de bladrammenas.” „Kunnen we de jonge uitjes beschermen met een ‘laagje’ tegen de hitte?” vraagt Zwijnenburg zich af. Drijfmest zou een mooie bescherming zijn, maar dat mag wettelijk niet. Een laagje cellulosemateriaal zou kunnen, maar misschien is compost wel het beste, denken de mensen rond de tafel. De Visser ziet wel wat in compost. Een laagje daarvan blijft wat langer liggen en beschermt zo de jonge plantjes mogelijk tegen de hitte. Verder houdt compost wat vocht vast.

Andere maatregelen

Volgens Zwijnenbrug zijn de waarden in de De ervaring van De Visser is dat wel of niet ploegen geen verschil maakt voor de uienopkomst. Na eggen treedt het probleem direct op. Daar past hij dus mee op. De Visser kiest al voor een uienras met een goed wortelgestel. Hij zaait Saskia op dit perceel. Met stikstof begint hij pas extra te geven als de uien door de eerste wortelaanzet heen zijn.

De hoeveelheid stikstof waarmee hij normaal gesproken overbemest, is precies goed, vinden de mensen rond de tafel.

Jukema vraagt zich af of de plantuitval ook wat te maken kan hebben met het herbicidegebruik. „Zijn bodemherbiciden een risico?” vraagt hij zich af. Langendoen denkt dat op deze grond nooit te hoge doses gebruikt moeten worden, maar De Visser past daar al mee op. „Soms is het beter om wat onkruid te laten staan dan dat je schade spuit aan de uien”, zegt hij. „Ik geef voor opkomst wat Stomp en verder is het rustig aan doen met andere middelen.”

Langendoen denkt dat contactmiddelen bij de onkruidbestrijding op deze grond nog gevaarlijker kunnen zijn dan bodemherbiciden. Dat komt doordat wondjes aan de uien door stuiven het gewas gevoelig voor de middelen kunnen maken. „In proeven leveren contactmiddelen de schoonste resultaten, maar ook vaak de meeste gewasschade.” Met Lentagran moet De Visser zeker laag doseren, denken de deskundigen.

Toch die temperatuur

Steeds weer komt de groep bij de hoge

temperaturen op de zandkoppen terug. Daar willen ze meer mee meten en meer mee doen. Daarmee komt de actielijst voor 2017 op papier:

- De Visser zaait Saskia op het perceel en geeft voor de zekerheid Vydate tegen aaltjes en Physiostart aan de basis als fosfaat voor de vroege groei.
- Agrometius plaatst twee GeoBas-meetstations die ieder op twee diepten de temperatuur meten in grond. Eén meting is vlak bij de oppervlakte, om zo de extreme temperatuur te weten. Door te meten op een goed en een slecht stuk is het verschil goed te zien.
- In het perceel wordt op één spuitbaan compost gestrooid. Die kiest De Visser zo dat er een lichte en een zwaardere plek in zit. In een niet-behandelde baan komt ook een lichte plek voor. Waarnemingen in de beide banen aan de uien op lichte en zware delen levert informatie op over de oorzaak van de plantuitval en de effecten van de compost.

De kaarten en analyses kunnen weer in de map. De Visser gaat 2017 met een concreet actieplan in. ■

Volg de **vijf Topbodem deelnemers** met een uitdagende bodem!

Ga naar **www.topbodem.nl**

Mijn uitdaging:

„Ik wil aaltjesschade en stuifschade voorkomen. Het is vaak een combinatie van stuiven, koude en andere invloeden. Als de aaltjes erbij komen is dat te veel.”

Sam de Visser, Flevoland